

ՊԱՏԳԱՄ

ՆՈՐԻՆ ՍՈՒՐԲ ՕԾՈՒԹԻՒՆ Տ. Տ. ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

*Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան
Թեմակալ Առաջնորդներուն,
Հոգեւոր դասուն,
Ազգային Իշխանութեանց, եւ
մեր ժողովուրդի զաւակներուն*

Նոր Տարուան սեմին, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Անթիլիասի Մայրավանքէն Հայրապետական օրհնութեամբ, քրիստոնէական ջերմ սիրով եւ ազգային վառ ապրումներով կ'ողջունենք մեր ժողովուրդի սիրելի զաւակները: Կ'աղօթենք առ Բարձրեայն Աստուած, որ մեր ազգի բոլոր զաւակներուն, մեր ընտանիքներուն, մեր միութիւններուն ու կազմակերպութիւններուն եւ մեր եկեղեցւոյ ու Հայրենիքին կեանքը լեցնէ ու պայծառացնէ իր երկնային առատ բարիքներով:

Ինչպէս գիտէք, անցնող տարիներու ընթացքին իւրաքանչիւր տարուան սեմին մեր ժողովուրդի զաւակները հրաւիրեցինք իրենց մտածումներուն, աշխատանքներուն ու կեանքին մէջ լուսարձակի տակ բերելու մեր ազգին ու եկեղեցւոյ առնչուած հիմնական արժէք մը, խոր մտահոգութիւն մը կամ լուրջ սպասում մը:

Հետեւեալը, մեկնելով մեր ապրած կեանքը վերանորոգելու հրամայականէն, 2017 տարին կը հռչակենք՝

«ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒՄԻ ՏԱՐԻ»:

Ա.

ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒՄԸ՝ ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՁԻՆ ՆՊԱՏԱԿԸ

Աստուածաշունչը իր հուժեամբ, իր խորքով ու նպատակով մարդը դէպի Հոգեւոր ու բարոյական վերանորոգում առաջնորդող երկնային պատգամ մըն է՝ Աստուծոյ յայտնութեամբ փոխանցուած մարդուն: Աստուծոյ յայտնութիւնը, տիեզերքի ստեղծագործութենէն մինչեւ մարդուն ստեղծումը, մարգարէներու կոչէն մինչեւ Աստուծոյ Որդւոյն ծնունդը, Մեսիայի գալստեան պատմութենէն մինչեւ Քրիստոսի աշակերտներուն առաքելութիւնը, մէկ ու յստակ նպատակ ունէր՝ մարդկութեան ու ստեղծագործութեան փրկութիւնը, չարէն ու մեղքէն ազատագրումը, այլ խօսքով՝ ամբողջական վերանորոգումը:

Յատկապէս սաղմոսները ու մարգարէները լալնօրէն կը պարզեն վերանորոգման կարեւորութիւնը: Մարգարէները Աստուծոյ կը խնդրեն, որ երկնային միջամտութեամբ նորոգէ մարդն ու տիեզերքը ու կոչ կ'ուղղեն մարդուն դառնալու Աստուծոյ, սպասելով զարուստը Աստուծոյ Մեսիային:

Վերանորոգումը Նոր Կտակարանին մէջ կը ներկայացուի որպէս անյետաձգելի անհրաժեշտութիւն: Քրիստոսի մարդեղութեան նպատակը ու փրկագործական առաքելութիւնը մարդուն ու տիեզերքին վերանորոգումն էր: Արդարեւ, Նոր Կտակարանը աստուածային միջամտութեամբ մարդուն ու ստեղծագործութեան վերանորոգման պատմութիւնն է: Յայտնութեան գիրքը զայն կը խտացնէ հետեւեալ բառերուն մէջ՝ «ահաւասիկ ամէն ինչ նոր կը դարձնեմ» (Յտ. 21.5):

Կեանքը իր էութեամբ Քրիստոսով նորոգուեցաւ: Քրիստոս ինքն է աղբիւրը ու ճանապարհը վերանորոգման: Իր հրաշքներուն, առականերուն ու ուսուցումներուն մէջ Քրիստոս առանցքային տեղ յատկացուցած է վերանորոգման:

Վերանորոգման հրամայականին վրայ Քրիստոսի կողմէ դրուած շեշտին արձագանգեցին առաքելները, նորահաստատ եկեղեցիներուն ուղղած իրենց հովուական նամակներով ու քարոզախօսութիւններով:

Բ.

ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒՄԸ՝ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՆՑՔԸ

Աստուածաշունչէն եկող վերանորոգման պատգամը դարձաւ եկեղեցւոյ առաքելութեան հէնքը ու կիզակէտը: Պատմութեան ընթացքին եկեղեցին ո՛չ միայն իր սպասաւորներուն, հովուական թուղթերուն, ընկերային ծառայութեան, մարդասիրական աշխատանքներուն եւ հոգեւոր ու բարոյական դաստիարակութեան ճամբով, այլ նաեւ տեղական թէ տիեզերական ժողովներու հաստատած կանոններով, իր կեանքին ու առաքելութեան օրակարգին վրայ միշտ առաջնահերթ տեղ տուաւ վերանորոգման:

Արդարեւ, եկեղեցւոյ հայրերը իրենց ուսուցումներուն մէջ լալնօրէն անդրադարձած են վերանորոգութեան, յատկապէս՝ հոգեւոր ու բարոյական բնագաւառներէն ներս: Հին հայրերու գրականութիւնը հարուստ է վկայութիւններով ու խոր մեկնաբանութիւններով:

Մեր եկեղեցւոյ հայրերը եւս ընդգծած են Քրիստոսով վերանորոգուելու անհրաժեշտութիւնը: Հայ եկեղեցւոյ ժողովները եւս յաճախակի կերպով անդրադարձած են վերանորոգման հրամայականին՝ բնականաբար հոգեւորը միշտ նկատելով աղբիւրը ու մեկնակէտը ճշմարիտ վերանորոգման:

Գ.

ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՄԱՆ ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆԸ՝ ՔՐԻՍՏՈՆԷՍԿԱՆ ՀԱՅԵՑԱԿԷՏՈՎ

Վերանորոգումը քրիստոնէական կեանքի ամէնէն հիմնական պայմաններէն մէկն է, եւ իր ուղղութիւնը կը ստանայ ընդհանրապէս Աստուածաշունչի ուսուցումներէն ու յատկապէս Աստուծոյ Որդւոյն երկրաւոր առաքելութենէն:

Քրիստոնէական մօտեցումով մա՛րդն է վերանորոգման կիզակէտը: Պօղոս առաքելա Քրիստոսի առաքելութեան նպատակը կը խտացնէ հետեւեալ բառերուն մէջ. «Մոռցէ՛ք հին

մարդը եւ եղէք նոր մարդ» (Եփ. 4.22-24): Մարդու վերանորոգումը հարկ է ըմբռնել համապարփակ հայեցակէտով.- Փիզիքականէն անդին հոգեւոր ու բարոյական արժէքներու վերականգնումով. մարդ-Աստուած յարաբերութեան վերահաստատումով:

Մարդուն մէջ աստուածատիպ մարդը քանդող ներկայ աշխարհի ապականիչ հոսանքներուն դիմաց որքա՛ն դժուար է մարդու վերանորոգումը: Բազմաթիւ ու բազմատեսակ մտահոգութիւններով ու մարտահրաւէրներով կլանուած ներկայ ընկերութեան պատկանող մարդը յաճախ կը մոռնայ իր անձը: 1935ին Փրանսացի մեծ մտածող ու աշխարհահռչակ բժիշկ Ալեքսիս Գարելի հեղինակած գիրքը՝ «Մարդը՝ Այս Անձանօթը», այսօր եւս այժմէական է: Առանց Աստուծոյ մարդը անձանօթ է իր անձին նկատմամբ: Մարդու վերանորոգումը կը սկսի ինքնաճանաչումով եւ իր աստուածատուր կոչումին նկատմամբ իր ունեցած հաւատարմութեան վերահաստատումով:

Հայ մարդն ալ ենթակայ է զինք չըջապատող իրականութիւններուն ու անոնց ազդեցութիւններուն: Հետեւեալը, հայ մարդու վերանորոգումը առաջնահերթ կարեւորութիւն կը ներկայացնէ, որովհետեւ մեր ազգին, մեր եկեղեցոյ, մեր հայրենիքին, մեր գաղութներուն ու մեր կառույցներուն հիմքը ու մեկնակէտը հայ մարդն է: Հարկ է հայ մարդը վերանորոգել՝ առաջին հերթին իր մէջ ամրացնելով քրիստոնէական հաւատքը:

Վերանորոգման կարիքը ունեցող երկրորդ մարդը համայնական կեանքն է: Մարդը ինքնանպատակ գոյութիւն մը չէ: Քրիստոնէութիւնը մարդը կը դիտէ ու կ'արժեւորէ ընկերութեան հաւաքական կեանքի շրջափոխէն ներս: Անհատ մարդոց առնչուած իր հրաշքներուն, առակներուն ու ուսուցումներուն ճամբով Քրիստոս կը մօտենար ժողովուրդին: Ժողովուրդն էր վերանորոգման ձգտող Քրիստոսի առաքելութեան նպատակակէտը: Քրիստոս Աստուծմէ հեռացած ժողովուրդը դարձուց Աստուծոյ ժողովուրդ, նոր ժողովուրդ՝ աստուածակեդրոն ու աստուածանպատակ կեանքով:

Հայ եկեղեցին, որպէս ժողովուրդի եկեղեցի ու հաւատքի համայնք, կարիքը ունի վերանորոգման: Այս ծիրէն ներս վերանորոգումը պէտք չէ ըմբռնել որպէս սոսկ վարչակազմակերպչական կամ ծիսական բարեկարգում, այլ՝ եկեղեցոյ պատկանելիութեան նախանձախնդրութիւնը առաւել խորացնելու, եկեղեցոյ անդամներուն միջեւ փոխյարաբերութիւնը աւելի սերտացնելու, անոր ներքին կեանքը աւելի պայծառակերպելու, ներքին թէ արտաքին աւետարանչութիւնը աւելի հզօրացնելու, ընկերային ծառայութեան նոր թափ տալու, քրիստոնէական դաստիարակութիւնը աւելի կազմակերպելու ձգտող՝ ծրագրուած ու հանգրուանային զարգացումով աճող գործընթաց: Այլ խօսքով, եկեղեցոյ վերանորոգումը հարկ է իրագործել եկեղեցին իր վայրէն ու կառույցէն անդին տանելու եւ Սուրբ Հոգւոյն վերանորոգող ներկայութեամբ հզօրացած առաքելութեան ու ծառայութեան վերածելու հաւաքական ու մնայուն ճիգ: Այսպէ՛ս եղաւ առաքելական եկեղեցին. հալածուեցաւ, սակայն տարածուեցաւ. նահատակուեցաւ, սակայն Սուրբ Հոգւոյն ներգործութեամբ միշտ մնաց կենսունակ ու հզօր:

Աստուածաշունչը վերանորոգումը կ'առնէ նաեւ ստեղծագործութեան: Ինչպէս Առաքեալը կ'ըսէ՝ Քրիստոսով ամբողջ տիեզերքը վերստեղծուեցաւ ու վերանորոգուեցաւ (Կղ. 1.16): Քրիստոսի փրկագործական խորհուրդը մարդէն անդին կը ներառէ ողջ տիեզերքը: Մեր եկեղեցոյ աստուածաբանական մտածողութեան ու ծէսին եւ ընդհանրապէս հայրական գրականութեան մէջ եւս այս մօտեցումը տիրական է: Ստեղծագործութիւնը, ներկայ ժամանակներուն կենսոլորտ բացատրութեամբ ծանօթ, անբաժանելի մասն է եկեղեցոյ կեանքին ու առաքելութեան, որովհետեւ քրիստոնէական հաւատքի ու մտածողութեան մէջ Աստուած—մարդ—ստեղծագործութիւն յարաբերութիւնը ու յարակցութիւնը պէտք է դիտուի որպէս մէկ ու անբաժանելի ամբողջութիւն: Եթէ կենսոլորտային ներկայ հարցերուն մէկ մասը աղերս ունի տիեզերքի ինքնակազմաւորման հորովոյթին հետ, սակայն մեծ մասը հետեւանք է

մարդուն կողմէ ստեղծագործութեան չարաչահումին: Արդ, տիեզերքի առողջ ու անվթար պահպանումը եւ անոր վերանորոգումը մարդուն աստուածատուր պարտաւորութիւնն է:

Դ.

ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՄԱՆ ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆԸ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՅԵՑԱԿԷՏՈՎ

Կարելի չէ եւ ճի՛շդ ալ չէ բաժանման գիծ մը քաշել քրիստոնէական ու ազգային մօտեցումներուն, մտահոգութիւններուն կամ արժեւորումներուն միջեւ: Հայ կեանքի այս երկու տարածքները անքակտելի կերպով միաձուլուած են՝ քրիստոնէութեան հայացումով ու հայութեան քրիստոնէացումով:

Ազգերու պատմութեան մէջ թուականներ ու դէպքեր կան, որոնք կը դառնան յուշարար ու մարտահրաւէր վերանորոգման: Մենք այսպէս կը բնորոշենք 2015 տարին: Արդարեւ, Հայոց Յեղասպանութեան 100ամեակը, Հայաստանի անկախութեան 25ամեակը, Ղարաբաղի ազատագրութեան 25ամեակը ու Հայոց Յեղասպանութեան նահատակներու սրբադասումը, անկասկած որ մեր ժողովուրդի վերանորոգման պերճախօս վկայութիւնները դարձան: Միաժամանակ, Հայաստանի դիմագրաւած տնտեսական դժուարութիւնները, շարունակուող արտագաղթը, Ղարաբաղի ապրիլեան պատերազմը, Սուրիոյ հայութեան տագնապը, ինչպէս նաեւ Սփիւռքի դիմագրաւած բազմազան ու այլազան հիմնահարցերը՝ վտանգի ենթարկուած հայու ինքնութենէն մինչեւ արեւմտահայերէնի նահանջը, մշակութային արժէքներու աղաւաղումէն մինչեւ համաշխարհայնացումի բացասական հետեւանքները, ազդանշաններ են լուրջ ու համապարփակ վերաքննութեան ու վերարժեւորման վրայ հիմնուած համահայկական մաշտապով վերանորոգման անյետաձգելի հրամայականին:

– Առաջին հերթին մեր հայրենիքին վերանորոգումը, քսանհինգ տարիներու փորձառութեան լոյսին տակ, կը նկատենք էական: Հայրենիքը միայն հող չէ՝ հողը իմաստաւորողը, անոր ինքնութիւնն ու հզօրութիւնն տուողը ժողովուրդն է: Մեր հայրենի ժողովուրդին կենսամակարդակի բարելաւումը ու հայրենիքին հանդէպ անոր ուժեղ կապուածութիւնը ազդու միջոցներ են հայրենիքի առաւել գօրացման:

– Նոյնպէս Ղարաբաղի անկախութեան ամրացումը կ'ապահովուի միայն մեր ժողովուրդի ամուր կապուածութեամբը իր իրաւունքներուն ու մանաւանդ արիւնսով ու քրտինքով ազատագրուած իր հողին: Մեր ժողովուրդի բոլոր գաւազները Հայաստանի, Ղարաբաղի թէ՛ Սփիւռքի մէջ իրենց կարելին պէտք է ի գործ դնեն որպէսզի Ղարաբաղի անկախութեան ամրապնդումը դառնայ մնայուն ճիգ: Այս ուղղութեամբ որեւէ նահանջ կրնայ դառն ու անդարմանելի հետեւանքներ ունենալ թէ՛ Հայաստանին եւ թէ՛ ընդհանրապէս մեր ժողովուրդի պահանջատիրական պայքարին մէջ:

– Սփիւռքի վերանորոգումը աւելի բարդ մարտահրաւէր մըն է, նկատի ունենալով անոր պարզած բազմատարած ու բազմազոյն իրավիճակը, ներքին բաղկացութիւնը, դրուածքը ու շրջապատը, ինչպէս նաեւ իւրաքանչիւր գաղութին իւրապատուկ պայմանները: Գաղութ մը վերանորոգման ընթացքի մէջ կարելի է դնել վերարժեւորման ենթարկելով անոր կառույցները իրենց դրուածքով ու գործունէութեամբ, շրջապատին հետ աւելի ազդու յարաբերութիւն մշակելով, ձեւական ու պատահական դարձող Հայաստանին հետ յարաբերութեան նոր որակ տալով, վերջապէս, անոր հայկական ինքնութիւնը պահող հայ դպրոցը վերակազմակերպելով եւ անոր հոգեւոր ինքնութիւնը ու բարոյական առողջութիւնը պաշտպանող եկեղեցին պայծառացնելով իր ծառայական առաքելութեամբ:

– Հայաստանին ու Սփիւռքին, մեր ողջ ազգին վերանորոգման նախապայմանը ու երաշխիքը, ինչպէս շեշտեցինք, հայ մարդու վերանորոգումն է: Արդարեւ, վերանորոգումը սոսկ պակասը ամբողջացնել չէ, թերին շտկել չէ՝ այլ՝ լաւէն լաւագոյնին ձգտել է, ներկայ պայմաններու յարաբերաբար մեր կեանքը, մեր անձը, մեր գործը վերաքննել է ու զանոնք նոր կարելիութիւններով հարստացնել է, նոր մարտահրաւէրներու յարաբերաբար նոր մօտեցումներ որդեգրել է, նոր իրագործումներու ի խնդիր նոր միջոցներ որոնել է ու նոր հորիզոններու բացուիլ է: Յիշենք Ներսէս Շնորհալի հայրապետին հետեւեալ պարզ բայց խորիմաստ բառերը, զորս յաճախ աղօթքի մրմունջով կ'արտասանենք եկեղեցւոյ կամարներուն ներքեւ՝ «Նորոգող հնուիթեանց, նորոգեա՛ եւ զիս, նորոգ զարդարեա՛»:

Ե.

ԴԵՊԻ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒՄ

Քրիստոնէական ուսուցումներու լոյսին տակ, ինչպէս նաեւ մեր ազգային մտահոգութիւններու հրամայականին դիմաց, վերանորոգման շուրջ մեր կատարած յիշեցումներն ու ընդգծումները վստահաբար մեր ժողովուրդի գաւակները պիտի մղեն լրջօրէն մտածելու վերանորոգման խիստ կենսական կարեւորութեան մասին: Նոյնը կրկնելը, նոյնը պահելը, միայն անցեալին նայիլը, միայն եղածով հպարտանալը մարդը, կառոյցը կամ գաղութը կը պահեն անցեալին մէջ՝ անհաղորդ ներկայ իրականութիւններուն: Ինչպէս տիեզերքի բոլոր տարրերը զարգացման բնական հոլովոյթի մէջ են, այնպէս ալ մարդկային կեանքը իր բոլոր մարգերով, ներքնապէս ու արտաքնապէս, վերանորոգման, յառաջդիմութեան ու այժմէականացման մնայուն ընթացքի մէջ պէտք է ըլլայ:

Եկեղեցին կեանքի վերանորոգիչ Քրիստոսին կողմէ պատուէր ունի դառնալու մղիչ ուժը յատկապէս հոգեւոր ու բարոյական վերանորոգման, որ հիմքը կը կազմէ ընկերութեան կեանքի ճշմարիտ վերանորոգման: Արդ, մեր ժողովուրդին ղեկավարութիւնը ստանձնած ազգայիններ, հոգեւորականներ թէ աշխարհականներ, մտաւորականներ թէ ուսուցիչներ, մշակներ թէ քաղաքական ղեկավարներ, այրեր թէ կիներ, պարտաւորութիւնը ունին իրենց ամբողջական ու գործօն մասնակցութիւնը բերելու մեր կեանքը վերանորոգման առաջնորդող աշխատանքներուն: Վերանորոգման այս յոյժ կարեւոր գործընթացին դրօշակիրը պէտք է դառնայ հայ երիտասարդը, որովհետեւ ան մօտէն հաղորդ է ներկայ աշխարհի խնդիրներուն, մտահոգութիւններուն ու մարտահրաւէրներուն եւ հետեւաբար, ան թէ՛ գործնապէս կարիքը կը զգայ վերանորոգման եւ թէ իր մասնագիտութեամբ ու նոր մտածումներով կարեւոր նպաստ կրնայ բերել վերանորոգման հաւաքական ճիգին:

Կ'օրհնենք մեր ժողովուրդի սիրելի գաւակները եւ կ'աղօթենք առ Բարձրեայն Աստուած, որ առողջութեան, յաջողութեան ու երջանկութեան բարիքներով ծաղկազարդէ մեր ժողովուրդին կեանքը:

Հայրական ջերմ սիրով՝

Աղօթարար՝

ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

1 Յունուար 2017
Անթիլիաս, Լիբանան